

מפעל דף היומי בעיון

סיכום גפ"ת, רא"ש, רמב"ם, רי"ף, ר"ן, טור ב"י שו"ע מ"א ט"ז ומשנ"ב על הדף

כולל ומכון ראש פינה:

כולל יום שלם ללימוד כל הש"ס וד' חלקי השו"ע בעיון במשך 17 שנה | כולל יום שלם ללימוד דף היומי בעיון | כולל יום שלם ללימוד דף העזר בעיון | פרויקט "אבן ברורה", והוא כעין משנה ברורה על אבן העזר | כולל ערב שלוש שעות ללימוד דף היומי בעיון | כולל ערב שעתיים ליבו חפץ | כולל שישי שבת | רשת שיעורי תורה ללימוד דף היומי במלגה מכובדת למגידי שיעורים | 30 ספרי עזר על שלחן ערוך אבן העזר | ספרי "השינון" על ד' חלקי השו"ע, לדיעת ד' חלקי השו"ע בלימוד עמוד יומי, בהמלצת גדולי ישראל מכל העדות והנוגים | מבחנים ארציים לאברכים ובחורים במלגה על דף היומי בעיון | סיכומים יומיים של דף היומי בעיון בעברית, אנגלית, ספרדית וצרפתית | קמחא דפסחא | עזרה וסיוע לנוקקים ואברכים עמלי תורה

יום ג' ה' תמוז-יום ג' י"ב תמוז תשפ"א

העלון מוקדש לעילוי נשמת:
הרה"צ רבי שמואל מרדכי בן סול
שולמית זצ"ל
ומרת הדרה בת שמחה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

מסכת יומא ס"ה-ע"ב

שבוע פרשת חקת

העלון מוקדש לעילוי נשמת:
ר' אליהו בן חנה ז"ל
ומרת אסתר בת מרים ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

דף ס"ה

ועוד אמר רבי יהודה: נשפך הדם ימות המשתלח. בשלמא נשפך הדם ימות המשתלח - דאכתי לא איתעביד מצותיה, אלא מת המשתלח אמאי ישפך הדם? הא איתעביד ליה מצותיה! אמרי דבי רבי ינאי: אמר קרא יעמד חי לפני ה' לכפר, עד מתי יהא זקוק להיות חי - עד שעת מתן דמים של חבירו ... איתיביה אביי: פר ושעיר של יום הכפורים שאבדו, והפריש אחרים תחתיהן, וכן שעירי עבודה זרה שאבדו והפריש אחרים תחתיהן - כולן ימותו, דברי רבי יהודה. רבי אליעזר ורבי שמעון אומרים: ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויפלו דמיהם לנדבה, שאין חטאת צבור מתה ...

פירש"י בקושיית הגמ', שרק ההגדלה מעכבת בשעיר המשתלח ולא השילוח. וכן מבואר בדברי התוס' כאן. אמנם הרמב"ם לא הזכיר דין זה ששילוח אינו מעכב, וכתב במרכבת המשנה [פ"ה ה"ט] שמשמע מזה שסובר ששילוח מעכב, אלא שהשקו"ט בגמ' לגבי אם שלחוהו לעזאזל קודם גם וידוי אם וידוי מעכב. עיי"ש.

פסק הרמב"ם [פ"ד מפסוה"מ ה"ו] כר"א ור"ש פר ושעיר של יום הכפורים שאבדו, והפריש אחרים תחתיהן, וכן שעירי עבודה זרה שאבדו והפריש אחרים תחתיהן ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהם לנדבה, וכסתמא דמתנא' לעיל [ס"ב א'].

דף ס"ו

משנה. בא לו אצל שעיר המשתלח, וסומך שתי ידיו עליו, ומתודה. וכך היה אומר: אנא השם! חטאו, עוו, פשעו לפניך עמך בית ישראל. אנא השם! כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים שחטאו, ושעוו, ושפשעו לפניך עמך בית ישראל, ככתוב בתורת משה עבדך לאמר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו.

במשנה כאן גרסינן 'חטא' לפני 'עון', וכדעת חכמים לעיל ל"ו ב' ש'חטא' היינו שוגג ו'עון' היינו מזיד, אך במשנה לעיל מ"א ב' [לפי גירסת המסורת הש"ס] ולעיל ל"ה ב' שנינו 'עון'

הודעה חשובה

ניתן להקדיש את העלון מידי שבוע להצלחה או לע"נ, וכן אפשר לפרסם ספרים בלבד בעמוד האחרון של העלון, העלון מודפס ב20,000 עותקים ומופץ בכל הארץ, מלבד זה הוא נשלח במייל לרובות אנשים, ומהם זה נשלח לעוד רבבות רבות של אנשים, כך שמעיינים בו למעלה ממיליון איש מידי שבוע, בהקדשה אחת אתם מנציחים את יקירכם במפעל התורה וזיכוי הרבים מהגדולים בעולם, או זוקפים להצלחתכם את זכות הרבים ולימוד התורה של ציבור ענק זה, מעלת לימוד התורה היא הסגולה הבדוקה והמונשה יותר מכל הסגולות שבעולם, בסכום של 1,000\$ תוכלו לזכות בהקדשה זו, כל הקורם זוכה! רק שני הקדשות יופיעו מידי שבוע בעמוד הראשון של העלון! או פירסום של ספרים, עמוד שלם 1,000\$ וחצי עמוד 500\$, בפרסום זה אתם חוסכים הוצאות גדולות של הדפסה והפצה. לפרטים: בטלפונים או במייל המופיעים בתחתית העמוד. וכן ניתן לשלם בנדרים פלוס או בקהילות על שם מכון ראש פינה, ולכתוב שם את פרטי ההקדשה

כולל ומכון ראש פינה:

בתחילה ו'חטא' בסוף, ובהגהות הב"ח כאן כתב שיש לגרוס כאן כמש"כ במשניות לעיל, וכ"כ בתוי"ט, והוכיח כן ממש"כ הרמב"ם כאן בפיה"מ "כבר בארתי לך כי סדר הוידוי חטא עון ופשע", ש"מ דגירסתו במשנתנו לא כן הוא. ובמרומי שדה לעיל ל"ה ב' כתב לקיים הגירסא שלפנינו, עפ"י האב"מ ל"ג ב', 'הגד לעמי פשעם' אלו ת"ח ששגגות נחשב להם כזדונות, 'ולבית יעקב חטאתם' אלו עמי הארץ, שזדונות נעשות להם כשגגות, ומפרש ששגגת תלמוד עולה זדון. ונמצא שזה השגגה חמור מזדון ממש, דזדון ממש הוא במקרה ונח לשוב, משא"כ שגגת תלמוד. וא"כ בת"ח החטא חמור מן הזדון. והיינו דכה"ג שהוא ת"ח, וה"נ וידוי השני דכהנים, אמר חטא אח"כ שהוא שגגת תלמוד. משא"כ וידוי דכל ישראל, החטא הוא שוגג ממש וקיל מזדון.

אמנם ברמב"ם [פ"ד ה"א-ב'] העתיק בכל הוידוים חטא קודם, וכדעת חכמים. וכן העתיקו בטוש"ע [סי' תרכ"א ס"ה] לגבי סדר העבודה בתפילת מוסף.

... והכהנים והעם העומדים בעזרה, כשהיו שומעים שם המפורש שהוא יוצא מפי כהן גדול, היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם, ואומרים: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

כתבו התוי"ט והגבורת ארי, שגם כשהזכיר הכה"ג את השם בשני הוידוים על הפר, וגם כשאר אמר לה' חטאת בשעת הגדלה על השעירים הכהנים והעם היו כורעים ומשתחוים. ובהגהות הגר"א כתב שמהכהנים' עד ונופלים על פניהם אין לגרוס.

וברמ"א [סי' תרכ"א ס"ד] כתב, ונוהגין ליפול על פניהם כשאומרים והכהנים והעם, גם בעלינו לשבח. וכתב שם בהגהות הגר"א, שיש שאין גורסים כן במשנה, אבל בירושלמי הקרובים היו נופלין על פניהם, הרחוקים היו אומרים בשכמל"ו.

... מסרו למי שהיה מוליכו. הכל כשרין להוליכו, אלא שעשו הכהנים גדולים קבע ולא היו מניחין את ישראל להוליכו. אמר רבי יוסי: מעשה והוליכו ערסלא, וישראל היה. וכבש עשו לו, מפני הבבליים שהיו מתלשים בשערו ואומרים לו: טול וצא, טול וצא! ...

ברבינו אליקים ביאר שר' יוסי חולק על ת"ק וסובר שלא קבעו שדוקא כהנים יוליכו את השעיר, וראיתו מערסלא שהיה ישראל. אמנם בשיח יצחק כתב, שר' יוסי מביא ראיה לדברי ת"ק שהעם שלא הניחו לישראל אינו מפני שפסול ישראל להוליכו, שהרי פעם אחת הניחו לישראל להוליכו [ולדינא אין נפק"מ דבין כך קי"ל כת"ק כדלהלן].

ברש"י ביאר שהבי"ד של הכהנים לא הניחו לישראל להוליכו, ונראה שגרס "אלא שעשו הכהנים קבע ולא היו מניחין" וכו', ולא גרס "כהנים גדולים" [וכן ביאר הרש"ש בדבריו].

אמנם ברמב"ם [פ"ג ה"ז] העתיק: "והכל כשרים להוליכו אלא שעשו כהנים גדולים קבע ולא היו מניחים את ישראל להוליכו".

עתי ואפילו בשבת. למאי הלכתא? - אמר רב ששת: לומר שאם היה חולה - מרכיבו על כתפו ... עתי ואפילו בטומאה. למאי הלכתא? - אמר רב ששת: לומר שאם נטמא משלחו - נכנס טמא לעזרה ומשלחו ...

פסק הרמב"ם [פ"ה ה"ט-כ"א] כדברי רב ששת.

... אמר רפרם: זאת אומרת עירוב והוצאה לשבת, ואין עירוב והוצאה ליום הכפורים.

פירש"י, שהנידון בזה הוא לגבי איסור הוצאה מרה"י לרה"ר מדארייתא, ומה ששנינו 'עירוב' הוא אגב איסור ההוצאה, כי לא תקנו חכמים עירובי חצירות אלא בשביל איסור הוצאה מרה"י לרה"ר.

ופירשו התוס' ישנים והריטב"א הטעם בדעת רפרם שאין איסור הוצאה ביוה"כ, לפי שהוצאה אינה מלאכה גמורה, ולכן אינה בכלל הכתוב "כל מלאכה לא תעשו". והסברא שיש עירוב והוצאה ליוה"כ, פירש בפסקי רי"ד [בביצה], שהרי אין בו היתר מלאכת אוכל-נפש, ואף ביום טוב לא הותרה הוצאה אלא משום שהותרה לצורך אוכל נפש, ומתוך שהותרה לצורך, הותרה אף שלא לצורך, אבל ביוה"כ שאין בו היתר לצורך אוכל נפש, הרי הוא כשבת. ובלבוש [אור"ח סי' תט"ז] כתב עוד טעם בזה, שיוה"כ קרוי שבת, ולפיכך למדים יוה"כ משבת לכל דבר, אף על פי שעונשו של יוה"כ קל מעונש שבת.

וכתבו תוס', דבכריתות [י"ד א'] אמרו, דרפרם בדותא היא, דמקשה שם "ודילמא שאני שעיר המשתלח דהכשירו ביום הכפורים בכך אלא דרפרם בדותא היא". וכן פסק הרמב"ם [פ"ח מעירובין] והרי"ף והרא"ש [בפ"ק דביצה], דיש עירוב והוצאה ליוה"כ. וכן נפסק בטוש"ע [סי' תט"ז ס"ד].

אמנם איסור תחומין יש ביוה"כ, וכמבואר בהמשך הסוגיא שעשו סוכות ליקירי ירושלים ההולכים עם המשלח את השעיר לעזאזאל, שהרי אף בכל יו"ט יש איסור תחומין [כמבואר בעירובין ל"ט ושאר דוכתי], וכתב המהרש"א בכתובות [ז'] א' שאיסור תחומין לא הותר ביום טוב לצורך אוכל נפש, והטעם בזה הוא הוא שרק מלאכות הותרו לצורך אוכל נפש, אבל תחומין אינו איסור מלאכה אלא איסור מיוחד [ע"י חת"ס אור"ח קמ"ט].

שאלו את רבי אליעזר: חלה, מהו שירכיבוהו על כתפו ... וחכמים אומרים: חלה - מרכיבו על כתפו, חלה משלחו - ישלחנו ביד אחר, דחפו ולא מת - ירד אחריו וימיתנו.

פסק הרמב"ם [פ"ה ה"כ-כ"ב] כדברי חכמים.

... על כל סוכה וסוכה אומרים לו: הרי מזון והרי מים.

ובגמ' איתא, תנא, מעולם לא הוצרך אדם לכך, אלא שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו. וברמב"ם [פ"ג ה"ז]: אם כשל כחו וצריך לאכול אוכל, ומעולם לא הוצרך אדם לכך וכו'. ובתפארת ישראל הקשה, הרי שילוח אחר שנזרק הדם אינו מעכב [כמבואר לעיל ס"ה א'] א"כ לא יאכל ולא ישלחו, דהאיך ידחה עשה דשילוח ל"ת דכרת דאכילה. ועוד קשה אם נחלש הרי אפשר לשלחו ע"י אחר, דוגמת חלה משלחו [כיומא ס"ו ב'], וכתב שכיון שאמרה התורה בפירוש שיעשה כן אפילו בשבת ואפילו בטומאה, א"כ נכלל בזה ג"כ שמותר לאכול לצורך זה ביוה"כ, שהרי גם איסורים הנ"ל הם בכרת. אמנם בתוס' ישנים ותוס' הרא"ש כתבו, דאפילו אם לא היה דוחה שילוח שעיר את העינוי כמו שדוחה את השבת וטומאה מ"מ אם היה צריך כגון שאחזו בולמוס היו מאכילין אותו, ומוכח שההיתר בזה הוא מצד ההיתר של פקדון ולא מצד הצורך לכך לשילוח השעיר [ועי' גבורת ארי במלואים ושיח יצחק].

... מה היה עושה? חולק לשון של זהורית, חציו קשור בסלע וחציו קשור בין שני קרניו ...

לפי רש"י לעיל [מ"א ב' ד"ה דבעי] זוהי אותה לשון של זהורית שקשר בראש שעיר המשתלח לאחר ההגדלה, שבהגיעו לצוק חילקו לשנים. אמנם התוס' ישנים והתוס' הרא"ש כאן כתבו, שזו לשון של זהורית אחרת שהובאה לצוק לפני יוה"כ, ואילו הלשון שקשר בראש השעיר בביהמ"ק לאחר ההגדלה הסירו לפני שילוחו לצוק [ועי' תו"י וריטב"א לעיל שם, ותוס' רעק"א על מתני', ומשנה למלך שקלים פ"ד ה"א, ותירושי הגר"ח שקלים].

וברמב"ם [פ"ג ה"ז] כתב: חולק לשון של זהורית שבקרניו, חציו קשור בסלע וחציו קשור בין שני קרניו. עכ"ל. ומשמע ממש"כ 'שבקרניו' כדברי רש"י.

... ומאימתי מטמא בגדים - משיצא חוץ לחומת ירושלים, רבי שמעון אומר: משעת דחייתו לצוק.

ובגמ' בע"ב איתא: תנו רבנן, המשלח מטמא בגדים, ואין השולח את המשלח מטמא בגדים. יכול משיצא חוץ לחומת עזרה - תלמוד לומר המשלח. אי המשלח - יכול עד שיגיע לצוק, תלמוד לומר המשלח - הא כיצד - משיצא חוץ לחומת ירושלים דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר עזאזל וכבס - עד שהגיע לצוק. רבי שמעון אומר והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו - זורקו בבת ראש ומטמא בגדים.

כתב הרמב"ם [פ"ה מפרה ה"ו]: ומאימתי מטמא בגדים המשלח את השעיר, משיצא חוץ לחומת ירושלים עד שעת דחייתו לעזאזל, אבל אחר שדחהו אם נגע בכלים ובבגדים טהורים. וכתב ע"ז הראב"ד: דבריו סתומין, לא נודע אם

יאמר שהמתעסק בו אחר דחייתו אינו מטמא כלים ובגדים מפני שנגמר שילוחו, ואם נתכוון לכך למה ליה למימר כלים ובגדים אפילו אוכלין ומשקין נמי לא מטמא שהרי לא נתעסק בשילוח כלל. ואולי יאמר על הדוחה עצמו שדחהו אחר דחייתו אינו מטמא כלים ובגדים שאינו מטמא אלא בשעה שמתעסק בו, אבל כשפירש ויד הטומאה הוא ואינו מטמא כלים וכו'. וכתב הכסף משנה, דנראה פשוט כהפירוש השני שכתב הראב"ד בדעת הרמב"ם.

עכ"פ מבואר שדעת הרמב"ם לפסוק כר' יהודה, וטעמו משם שזהו סתם מתני', אמנם הרא"ש [בסדר העבודה] פסק כר' יוסי, משום שהיא דעה ממצועת בין ר' יהודה לר' שמעון, וגם שר' יוסי נימוקו עימו.

גמרא. תנו רבנן: עשר סוכות ושנים עשר מילין היו, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: תשע סוכות ועשרה מילין. רבי יוסי אומר: חמש סוכות ועשרה מילין היו, וכולן על ידי עירוב. אמר רבי יוסי: סח לי אלעזר בני: אם על ידי עירוב - יכולני לעשות אפילו שתי סוכות ועשרה מילין ...

ברמב"ם [פ"ג ה"ז] כתב: ואנשי הסוכה האחרונה עומדין בסוף התחום ורואין את מעשיו מרחוק. עכ"ל. והוכיח מזה בליקוטי הלכות, שהרמב"ם פוסק הלכה כר"מ שעשר סוכות היו, וכסתמא דמתני', שהרי רק לפי שיטתו היה מרחק בין הסוכה האחרונה לצוק.

לא היה מגיע למחצית ההר. איבעיא להו: אותן אברים מה הן בהנאה? רב ושמואל, חד אמר: מותרין, וחד אמר: אסורין. מאן דאמר מותרין - דכתיב במדבר, ומאן דאמר אסורין - דכתיב גזרה ... אמר רבא: מסתברא כמאן דאמר מותרין, לא אמרה תורה שלח לתקלה.

פסק הרמב"ם [פ"ה הכ"ב] כדברי רבא שאיברי שעיר המשתלח מותרים בהנאה.

... מיבעי ליה לכדתניא: גזירה אין גזירה אלא חתוכה, דבר אחר: אין גזרה אלא דבר המתגזר ויורד ... תנו רבנן: עזאזל - שיהא עז וקשה, יכול בישוב - תלמוד לומר במדבר, ומנין שבצוק - תלמוד לומר גזרה. תניא אידך: עזאזל - קשה שבהרים, וכן הוא אומר ואת אילי הארץ לקח.

ברמב"ם לא הביא הלכה זו שצריך הצוק להיות זקופה [וכמו שדרשו כן מ'גזירה' שהיא לשון חתוכה], וכתב בליקוטי הלכות דשמא לא פסיקא ליה כיון שיש עוד דרשות. וגם את ההלכה שצריך להיות מתגזר ויורד [דהיינו שהארץ צריכה להיות כזו שהשעיר מתגזר בה בנפילתו לאברים אברים שדרשו ג"כ מ'גזירה'] לא כתב הרמב"ם בפירוש, אך היא נלמדת ממה שכתב [פ"ג ה"ז] שלא היה השעיר מגיע למחצית ההר עד שנעשה איברים איברים.

כמו"כ הביא הרמב"ם [שם] את ההלכה שהעזאזל הוא במדבר, אך השמיט את ההלכה שעזאזל הוא קשה שבהרים, וצ"ע.

משנה. בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין, קרען והוציא את אימוריהן, נתנן במגיס והקטירן על גבי המזבח. קלען במקלעות, והוציאן לבית השריפה. ומאימתי מטמאין בגדים - משיצאו חוץ לחומת העזרה. רבי שמעון אומר: משיצית האור ברובן.

גם כאן פסק הרמב"ם [פ"ה מפרה ה"ה] כדעת ת"ק שמטמאין בגדים משיצאו חוץ לחומת העזרה.

דף ס"ח

משנה. בא לו כהן גדול לקרות, אם רצה לקרות בבגדי בוך - קורא, ואם לאו - קורא באצטלית לבן משלו ...

וכתב ברש"י [ד"ה בא] בא לקרות את הפרשה, כדילפינן ממילואים דאמרינן בפ"ק מנין שאף מקרא פרשה מעכב.

בשפת אמת [כאן] העיר דהוא דבר חידוש, דאנו לא מצאנו רק קריאת פרשת זכור שהוא מן התורה, ושאר הקריאות הם מדרבנן מתקנת מרע"ה או מתקנת עזרא, והנה קריאת כהן גדול ביוהכ"פ מתבאר מדברי רש"י שהוא מן התורה.

אמנם בגבורות ארי כתב ששונה דין קריאה זו משאר הקריאות, ששאר הקריאות הם דין על הציבור שצריכין לשמוע הקריאה, משא"כ קריאת כה"ג ביוהכ"פ היא דין רק על הכהן גדול שהוא צריך לקרוא ואין חובה על הציבור לשמוע.

בקריית ספר [סוף"ג מהל' עבודת יוהכ"פ] וכן בתוס' יום טוב [סוטה פ"ז מ"ח] נקטו דדרשה זו אינה אלא אסמכתא, וקריאת הכה"ג ביוהכ"פ הוא רק מדרבנן.

הנה לקמן בגמ' מקשה האיך קורא כה"ג בבגדי כהונה הא לא ניתנו ליהנות מהם. ומשני כיון דקריאה צורך עבודה היא שרי, והקשה מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו נחל איתן [ס"ט י"ב ד'] דלשיטת הקרית ספר והתוס' יום טוב דקריאה זו אינה אלא מדרבנן האיך הותר לו ללבוש בזה בגדי כהונה, והא מן התורה אין חיוב כלל לקרות, ואיך יבא חובת קריאה דרבנן ויתיר לבישת בגדי כהונה שלא לצורך.

וכתב דצ"ל דאינו אלא תקנת חכמים, כיון שהם הכניסוהו בסדר העבודה, הרי זה נכלל בתוך סדר וצורך העבודה ושרי בבגדי כהונה ע"ש.

משנה. אמרו לו לכהן גדול: הגיע שעיר למדבר. ומניין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר? דירכאות היו עושין, ומניפין בסודרין, ויודעין שהגיע שעיר למדבר ...

וברש"י אמרו לו לכה"ג, שאינו רשאי להתחיל בעבודה אחרת עד שהגיע שעיר למדבר שנאמר ושילח את השעיר במדבר ואח"כ ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה.

חקר הגאון ר' בצלאל זולטי בספרו משנת יעב"ץ [אור"ח ס"ו] מדוע אינו רשאי הכה"ג להתחיל בעבודה אחרת עד שיגיע השעיר למדבר.

וכתב דהנה יש לחקור האם מצות שילוח השעיר למדבר דהוי חלק מעבודת היום היא מצוה על הכה"ג והיא בכלל עבודת הכה"ג כמו שאר עבודות היום שהוא בכה"ג, אלא שהאיש עתי הוא שלוחו של כה"ג הוא, או שמצות שילוח מעיקרא היא על כתיפו של האיש עתי והוא המקיים מצות שילוח. ואף דבלשון הגמרא לקמן [ע"א] איתא: אתי משלח, מצאו בשוק לכה"ג אומר לו אישי כה"ג עשינו שליחותך וכו', משמע שהוא שליח של כה"ג, י"ל דנקט לישנא דקרא ושילח ביד איש עתי המדברה, אך אין זה מתורת שליחות.

ונראה דרש"י ס"ל דהמצוה והעבודה היא על הכה"ג, דכתב לעיל [סו ע"ב] בד"ה נכנס טמא לעזרה, שהכהן מוסרו לו שם, הרי דס"ל דהכהן צריך למסור לו את השעיר, והיינו משום דס"ל דהמצוה היא על הכה"ג וזה בכלל עבודתו, אלא שהאיש עתי הוא שליח שלו.

ולפי"ז שפיר מובן מדוע אין הכה"ג רשאי להתחיל עבודה אחרת עד שהגיע שעיר למדבר, כי גם כל שילוח השעיר היא עבודה שלו והאיש עתי הוא שלוחו, וע"כ עד שלא הגיע שעיר למדבר הרי הוא עסוק בעבודה זו ואין לו להתחיל בעבודה אחרת.

וכתב דהנה לכאורה יקשה ע"ז מלשון רש"י לעיל [סו ע"א] ד"ה אלא מת המשתלח דכתב דשילוח לא מעכב לד"ה דכי כתיב חוקה מדברים שהכהן עושה בבגדי לבן ולא על דברים הנעשים ע"י איש עתי. הרי דס"ל דהמצוה והעבודה של שילוח השעיר הוי על האיש עתי.

אך באמת כאשר נדייק בלשונו יקשה מדוע לא כתב "העושה" איש עתי, וכמו שכתב לעיל מיניה אדברים "שהכהן עושה", אלא מכאן יש ראייה למה שאמרינן לעיל, דאדרבא רש"י ס"ל דמצות שילוח הוי על הכה"ג וע"כ אין האיש עתי העושה המצוה, אלא המצוה היא על הכה"ג, אלא שהאיש עתי הוא שלוחו והמצוה והעבודה נעשית על ידו, וע"כ כתב "הנעשים" ע"י איש עתי, שלא בבגדי לבן.

אך כתב דהרמב"ם דס"ל בפ"ב מהל' עבודת יוהכ"פ [הכ"א] דהאיש עתי שהוא טמא נכנס למקדש ונוטל השעיר ויוצא, ולא ס"ל שהכה"ג צריך למסור לו, הוא משום דס"ל דהמצוה היא על האיש עתי ודלא כדר"ל לרש"י וכנ"ל.

דף ס"ט

... אמר רב משרשיא: שמעת מינה תפילין מן הצד שפיר דמי.

הגר"י ענגיל בספרו בית האוצר [מערכת ב - ג כלל י"א] דן בבגדי כהונה ותפילין הי מינייהו קדיש טפי, והביא את דברי הגמ' דשבת [י"ב ע"א] לענין היסח הדעת דאיתא התם: ומה

ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת אמרה תורה והי' על מצוחו תמיד, תפלין שיש בו הרבה אזכרות על אחת כמה וכמה. מבואר לכאן דתפלין קדושתו חמיר טפי אפילו מציץ.

ולפ"ז הקשה בהא דאיתא בסוגיין דכמו דמותר להניח בגדי כהונה ליד ראשיהן ולא חיישינן שמא יתגלגל עליהן ויפיח בהן, כמו כן מותר להניח תפלין מן הצד כשהוא ישן ולא חיישינן שמא יתגלגל עליהן, וכדפירש"י, והלא איכא למיפוך דלמא דוקא בבגדי כהונה דקדושתן קילא הקילו שלא חששו לזה, משא"כ בתפלין דקדושתן חמירא טפי דלמא חששו לזה, ואסור להניח מן הצד כשהוא ישן.

והביא מה שכתב המפרש בתמיד פירוש אחר בסוגיין, דכמו דלא חיישינן בבגדי כהונה דלא מיגנדר עליהו ועובר איסור דאורייתא שהוא נהנה מבגדי כהונה, ה"ה בתפלין שרי שיניח אותן כנגד ראשו ולא חיישינן שיעבור על איסור דרבנן של בזיון תפלין שיתגלגל עליהן. ולפ"ז ניחא דלאו לענין מילתא חדא למד תפלין מבגדי כהונה, אלא מייתי ראי' לתפלין ולענין איסור בזיון דרבנן מחשש הנאה דבגדי כהונה שהוא מן התורה.

תא שמע: בגדי כהונה, היוצא בהן למדינה - אסור, ובמקדש, בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה - מותר, מפני שבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן, שמע מינה.

נחלקו הרמב"ם [סה"מ מ"ע ל"ג] והרמב"ן [בהשגות שם] בגדר החיוב לכהן ללבוש בגדי כהונה, דדעת הרמב"ם הוא דהכהנים צריכים ללבוש אותם לכבוד ולתפארת, ואז יעבדו במקדש, ולכן מנאו למ"ע בפני עצמו, אמנם הרמב"ן שם ס"ל דלבישת הבגדים אינו אלא הכשר העבודה, שאם עבד בפחות מהן או ביותר מהן נפסל העבודה, ולכן אין לחשבו למצות עשה בפני עצמו, שהוא חלק ממ"ע של עבודת הקרבנות. ועיין מש"כ הגרי"ז בזבחים [יח א].

בלב שמח הביא ראי' לשיטת הרמב"ם מדאמרינן הכא למסקנא דמותר ללבוש בגדי כהונה שלא בשעת העבודה, ואם נימא כדעת הרמב"ן דלבישת בגדי כהונה אין ענין בו רק שהוא חלק מחלקי העבודה, א"כ ראוי הי' שיאסור להם שלא בשעת העבודה מה שהוא חלק מחלקי העבודה.

הרמב"ם והראב"ד [בפ"ח דכלי המקדש הלכה י"א] נחלקו אי שרי לכהן ללבוש אבנט שהוא שעטנו שלא בשעת עבודה, דלרמב"ם אסור. והראב"ד מוכיח מהגמ' כאן דשרי וע"ש בכס"מ מש"כ לבאר בהשגת הראב"ד על הרמב"ם מהגמ' כאן, וכן השיג עוד הראב"ד על הרמב"ם בפ"י דכלאים הלכה י"ב ע"ש. והאחרונים האריכו הרבה בישוּב שיטת הרמב"ם וסוגית הגמ' כאן.

דף ע'

ובעשור של חומש הפקודים קורא על פה. אמאי? נגלול וניקרי! - אמר רב הונא בריה דרב יהושע אמר רב ששת: לפי

שאיין גוללין ספר תורה בציבור, מפני כבוד ציבור. - ונייתי אחרינא ונקרי! - רב הונא בר יהודה אמר: משום פגמו של ראשון. וריש לקיש אמר: משום ברכה שאינה צריכה. ומי חיישינן לפגמא? והאמר רבי יצחק נפחא: ראש חודש טבת שחל להיות בשבת מביאין שלש תורות, וקורין אחת בענינו של יום, ואחת של ראש חודש [טבת] ואחת של חנוכה! - תלתא גברי בתלתא ספרי - ליכא פגמא, חד גברא בתרי ספרי - איכא פגמא.

ובתוס' ישנים הקשו דהרי קי"ל דדברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בע"פ ע"ש מש"כ. וכתב בזה בספר אפיקי מגינים על שו"ע [סי' מ"ט ס"ק א']: בספר ארעא דרבנן אות קס"ב מסתפק אם איסור זה דדברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בע"פ אי הוא דאורייתא או דרבנן, ונ"מ בש"ץ סומא שקרא על פה אם בדיעבד יצא בקריאתו והביא דלא הוי אלא מדרבנן. ועוד מביא בשם ישרש יעקב דתפס בפשיטות דהוא דאורייתא וכ"מ בספר חרדים. ובישרש יעקב נוטה ג"כ לדיעה זו. אבל בספר יראים כתב דהוי דרבנן. ולכאורה יש להביא ראי' מיומא ע' ע"א דאינו אלא מדרבנן, דהרי משום כבוד הצבור הותר לכה"ג לקרות פ' ובעשור לחודש בע"פ, ואם הי' אסור מדאורייתא ודאי לא הי' מותר משום זו.

אך יש לדחות לפמש"ל סי' קמ"ד דקריאת פרשה זו הוא חובה מדאורייתא לקראתה כמו פרשת ק"ש וברכת כהנים וכיוצא ב ע"ש שהביאו ראי' מירושלמי, וא"כ לפמ"ש תר"י פ"ק דברכות שכל דבר שחובה לאמרו מותר לומר בע"פ ואפי' אם ניתן לאמרו רק פעם א' בתורת חוב מותר לאמרו בע"פ בכל זמן ובכל ענין ע"ש. וזה דלא כרדב"ז סי' קל"ה שכתב בהיפך דדוקא דבר שבחובה אסור ותו לא. א"כ שפיר י"ל דאיסור זה הוא דאורייתא ואפ"ה מותר לכה"ג לומר בע"פ משום דקריאתה חובה היא.

מיהו מתר"י גופי' דלא נחית למש"ל אלא ס"ל דאפי' דבר שאינו חוב גמור כמו לומר פרשת הקרבנות בכל יום ג"כ שרי. וכתב דלכן קורא ובעשור בע"פ כיון שהוא מענין הקרבנות, ומצינו שמצוה לומר פרשת הקרבנות בכל יום לא חששו בקריאתם אפי' כשאנו לחובה. משמע דס"ל דאיסור זה הוא רק דרבנן. וכן הת"י יומא שם כתבו להדיא דרק מצוה מה"מ לקרות דברים שבכתב בכתב ושבעל פה בע"פ, ומשום כבוד צבור לא אטריחוהו לגלול. וכן מבואר בתוס' ב"ק ג' ע"ב שכתבו דסומא מותר לקרות בע"פ. ואם הי' איסור דאורייתא ודאי דלא הי' מותר. וכ"מ מדברי הפוסקים שהובא בב"י וכן נראה עיקר עכ"ד.

ובקובץ וילקוט יוסף [שנה י"ב - תע"ד קו' י"ג סי' קכ"ו] מובא מהגאון ר' יצחק וויס זצ"ל אב"ד קארלבורג שתירץ בקושית התוס' ישנים הנ"ל, דהנה קיימ"ל בסי' מ"ט דדבר השגור בפיו מותר לקרות בע"פ, וגם כאן היתה פרשה זאת שוגר"ת ומשוגר"ת בפיו דהרי קראה כל שבעת הימים כפ"ק דיומא ורמב"ם פ"א מעבודת יו"כ. אמנם המחבר פוסק שם שצריך

כוון רש"י בד"ה להראות דמערב יוה"כ הביאום דאז מותר וכמש"כ הרמ"א.

וכ"כ הגאון בעל תוספת שבת בהגהותיו על השו"ע שם.

עוד כתב הנשאל דוד ד"ל דאין זלזול בס"ת רק כשמביא ס"ת לצורך אדם הנמצא במקום אחר, וכגון לבית האסורים, אבל המוליך את ס"ת כדי שיצא הוא במקום שני אין בזה בזיון, שהרי הוא בעצמו הולך אחר הספר וזהו כבודה.

דף ע"א

משנה. כהן גדול משמש בשמונה כלים וההדיוט בארבעה: בכתנות, ומכנסים, ומצנפת, ואבנט. מוסיף עליו כהן גדול חשן, ואפוד, ומעיל וציץ. באלו נשאלין באורים ותומים ... גמרא. תנו רבנן: דברים שנאמר בהן שש - חוטן כפול ששה, משזר - שמונה, מעיל - שנים עשר, פרוכת - עשרים וארבעה. חושן ואפוד - עשרים ושמונה.

וכן פסק הרמב"ם [פ"ח מכלי המקדש].

דף ע"ב

אמר רחבא אמר רב יהודה: המקרע בגדי כהונה - לוקה, שנאמר לא יקרע. מתקיף לה רב אחא בר יעקב: ודילמא הכי קאמר רחמנא: נעביד ליה שפה כי היכי דלא ניקרע! - מי כתיב שלא יקרע? ...

כתב בספר מרפסין איגרא [ע' שיח]: קשה: לשם מה זקוקים אנו ללאו מיוחד של "לא יקרע" לאסור קריעת בגדי כהונה, והלא ניתן ללמוד זאת מן הלאו הכללי של "לא תעשון כן לה" אלוקיכם, ממנו למדים כי אסור להשחית דבר מדברי בית המקדש?

ומובא מהגאון הצפנת פענח זצ"ל שאמר ליישב, כי הלאו הכללי של "לא תעשון כן לה" אלוקיכם לא נאמר אלא בעשייה בפועל ולא בגמרא, כמבואר במסכת שבת [קכ, ב], ואילו מן הכתוב "לא יקרע" למדנו שאסור אף לגרום לבגדי כהונה להיקרע ע"כ.

עוד יש ליישב, כי הלאו של "לא תעשון כן לה" אלוקיכם לא נאמר אלא בעשייה דרך השחתה, אך אם המטרה על מנת לתקן - אין איסור בדבר, וכפי שכתב הרמב"ם [בית הבחירה פ"א הי"ז]: "הנותץ אבן מן המזבח או מן ההיכל או מבין האולם ולמזבח דרך השחתה - לוקה, שנאמר: ונתצתם את מזבחותם לא תעשון כן לה", וכתב על כך הכסף משנה, כי אם נותץ על מנת לתקן - מותר. שונה הדבר בקריעת המעיל, שאסור לקורעו אף על מנת לתקנו, כמבואר במשנה למלך [הלכות כלי המקדש פ"ט הל"ג]. זאת הסיבה שכתבה התורה לאו מיוחד של "לא יקרע", ללמדנו שאף הקורע את המעיל על מנת לתקנו עובר בלאו ע"כ.

להיות שגור בפי הכל דווקא וכאן לא היתה הפרשה שגורה רק בפי הכה"ג וכו'.

וכתב לתרץ דקיימ"ל דהאיסור בע"פ הוא דווקא להוציא אחרים עמג"א ס"י הנ"ל, והרי הכה"ג לא הוציא אחרים בקריאת פרשה זו, וראי' מהימנא שלא הוציא אחרים דהנה במשנה שם איתא הרואה כה"ג כשהוא קורא אינו רואה שריפת פר ושעיר, ולא מפני שאינו רשאי אלא שהיתה דרך רחוקה ביניהן ומלאכת שניהן שוה כאחת. ובתוספתא דיומא פרק ג' מפורש יוצא שעם רב לא היו בקריאה, זקיפין של כהנים היו מעמידים סביבות המערכה מפני דוחק העם כדי שלא יהיו קופצים לראות ונופלין לתוך המדורה, ואילו הוציאם הכה"ג בקריאה זו האין יכלו ללכת משם הא קיי"ל בס"י תקצ"א דבדבר שמוציאו אחרים צריך להיות שם מתחילתו ועד סופו, ומדהמשנה מתירה ללכת ובתוספתא מבואר שהלכו באמת, הרי שלא הוצרך הכה"ג להוציאם ולזאת הותר להכה"ג לקרות בע"פ. ע"כ.

הט"ז [יו"ד ס"י רעט סק"ב] כתב דיש לתמוה הרבה למה יצטרך ברכה אחרת כשיקרא בספר תורה האחרת ואמאי לא סגי במה שבירך תחילה על הראשונה ומכוון לפטור בברכה היא גם את הקריאה שבספר תורה השניה, וכדקיי"ל במברך על הפירות ואכל ואח"כ הוסיפו להביא לו מאותו המין דאינו צריך לחזור ולברך וכן בשוחט שפוטר בברכה אחת שחיתות של כמה וכמה בהמות.

ותירץ הט"ז דשאני קריאה של כהן גדול שלכתחילה מוטלים עליו שתי קריאות ויודע שעליו לקיים שתי מצוות ואין לאחת שייכות בחברתה, ולא דמי לשחיטה של כמה בהמות שאין לו הכרח לשחוט כמה בהמות. וכתב דדוגמא לדבר כשאין לוי בביהכ"נ והכהן יודע שיעלה פעמיים לתורה דמברך פעמיים ולא אמרינן דמהני כוונתו לפטור את הקריאה השניה. [וע"כ כתב הט"ז דאם נפסל הספר תורה הראשונה אינו צריך לחזור ולברך על השניה וכמו שפסק השו"ע [שם] דהקריאה בספר השני הוא המשך להקריאה הראשונה ומצוה אחת].

... ואחר כך כל אחד ואחד מביא ספר תורה מביתו, וקורא בו כדי להראות חזותו לרבים.

החקרי לב [יו"ד ח"ג ס"י ו] הוכיח מכאן שהביאו כל אחד ואחד ספר תורה מביתו, דע"כ הא דהחמירו בזה הקדוש [פרשת ויחי] שלא להולך ספר תורה ממקום למקום היינו דוקא כשנקבע לס"ת מקום מיוחד לכדה, ע"ש.

פסק השו"ע [או"ח ס"י קלה סע' יד] דבני אדם החבושים בבית האסורים אין מביאים אצלם ס"ת אפילו בר"ה ויוה"כ, והוסיף הרמ"א דהאיסור דוקא להביאם בשעת הקריאה לבד, אבל אם מכינים לו ס"ת יום או יומיים קודם מותר, ולצורך אדם חשוב בכל גווני שרי.

הנשאל דוד [או"ח ס"י ג] העיר על פסק הזה מסוגין דמבואר דכל אחד ואחד הביאו ס"ת שלהן מביתם, וכתב דאפשר דלזה

עוד יש ליישב, דהלאו של "לא תעשון כן לה" אלוקכם" מתייחס רק למה שנאמר בפסוק שלפניו, כגון: "ונתצתם - אזהרה לנותץ אבן מן המקדש", "ואבדתם את שמם - אזהרה למוחק את ה'", והואיל וקריעת בגדי כהונה לא הוזכרה בפסוק הסמוך ללאו של "לא תעשון כן", הרי שאין לאו זה חל עליה. ואף שלא זו מתייחס גם "לאבד תאבדון", יש לומר כי "אבד תאבדון" עניינו רק איבוד מוחלט, אבל קריעת בגדי כהונה באופן שלא נחסר כלום - אינו בכלל איבוד. על כן כתבה התורה את הלאו של "לא יקרע", ללמדנו כי אסור לקרוע בגדי כהונה גם באופן שלא נחסר מהם מאומה ע"כ.

וראה מש"כ בס"ד בפרדס יוסף החדש פר' ראה [אות כב והלאה] הרבה חדשות בענין הלאו ד"לא תעשון כן", וגם ביסודות הנ"ל ולפי המבואר שם יש ליישב הקושי הנ"ל בכמה אופנים ע"ש היטב.

עוד כותב בספר מרפסין איגרא [ע' שיט]: במסכת מכות [כא, ב] מובא במשנה: "יש חורש תלם אחד וחייב עליו משום שמונה לאוין: החורש בשור וחמור והן מוקדשין וכלאיים בכרם ושביעית ויום טוב וכהן ונזיר בבית הטומאה".

הגמרא מקשה: מדוע לא נמנו במשנה לאוין נוספים שלכאורה יכול אותו חורש לעבור תוך כדי חרישתו. למשל: המזיח את החושן מעל האפוד והמסיר בדי הארון תוך כדי חרישתו?

וקשה, אם אכן המקרע בגדי כהונה עובר על לאו, מדוע לא הקשתה הגמרא שהתנא ימנה גם את הלאו של "לא יקרע" שאותו חורש יכול לעבור עליו באופן שהוא לובש בגדי כהונה וקרעם על ידי המחרשה? והלא אפשרות זו היא הרבה יותר סבירה ושכיחה מאשר הסרת בדי הארון או הזחת החושן מעל האפוד תוך כדי חרישה - שמהם הקשתה הגמרא?

ותירץ בזה הגאון ר' מיכל יהודה לפקוביץ זצוק"ל, מאחר ואיסור קריעת בגדי כהונה לא נאמר אלא בדרך השחתה בלבד, לכן לא הקשתה הגמרא מלאו זה, שכן ממה נפשך: אם לא ניתן לחרוש מבלי שבגדי הכהונה יקרעו, הרי שאין כל איסור בדבר, משום שאינו קורע בדרך השחתה. ואם ניתן לחרוש מבלי שהבגדים יקרעו, הרי שלא זו לא שייך למעשה החרישה, והרי זה כמי שעבר עבירה אחרת בשעת החרישה ע"כ.

כתב המגילת ספר [על הסמ"ג, לאוין רכט] דמכאן למד הרמב"ם דמה שמבואר בכמה מקומות דהמפסיד כליו עובר משום בל תשחית אינו אלא אסמכתא, דאל"ה ילקה המקרע בגדי כהונה גם משום בל תשחית, ואין לומר דהכא בקורע שלא בדרך השחתה איירי, דא"כ גם משום לא יקרע אינו לוקה וכמש"כ הרמב"ם בפ"ט דכלי מקדש דהאיסור של לא יקרע אינו כולל רק קורע בדרך השחתה.

העין יצחק [או"ח סי' ז אות ג] תמה דילקה גם משום לא תעשון כן לה' אלקיכם [וע"ש בס"ה סק"ג שנקט דבאמת לוקה שנים

קאמר]. ותירץ דאי משום לא תעשון כן אינו לוקה רק בקרעו רובו, דזהו דרך השחתה, אבל בקרעו מקצתו אינו לוקה משום לא תעשון כיון דעדיין שם בגד עליו, אבל משום לא יקרע עובר גם בקריעה במקצת, [והוסיף דאפשר דהשיעור לעבור על לא יקרע הוא טפח, וכהא דמו"ק כב: לענין קריעה על מת].

רבי יוסי ברבי חנינא רמי: כתיב בטבעת הארן יהיו הבדים לא יסרו ממנו וכתוב והובא את בדי בטבעת. הא כיצד? מתפרקין ואין נשמטין. תניא נמי הכי: בטבעת הארן יהיו הבדים. יכול לא יהיו זזין ממקומן - תלמוד לומר והובא את בדי בטבעת, אי והובא את בדי יכול יהיו נכנסין ויוצאין - תלמוד לומר בטבעת הארן יהיו הבדים, הא כיצד? מתפרקין ואין נשמטין.

הנה בתוס' כאן [ד"ה כתיב וכו'] הקשו, מדוע כתבו כאן: ושמו בדי, ומשמע דלפעמים לא היו הבדים בטבעות, והרי כתיב [שמות כ"ה, ט"ו]: בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו וגו', ואיתא בגמ' כאן: והמסיר בדי ארון לוקה שנאמר ולא יסורו וכו' ע"כ. וכתבו בתוס' כמה תירוצים בזה, ובמושב זקנים [פר' במדבר] תירץ דהיו ד' בדים, ב' מהם קבועים תמיד וב' לא, [וראה במושב זקנים [פר' תרומה] שהביא כן בשם הר' ישעי', וכן תירץ בחזקוני פר' במדבר ע"ש, ועי' באבן עזרא [פר' במדבר] שכתב: ושמו בדי, הנה יסירות עד שיכסו הארון כו' ע"כ. וצע"ג דבריו, דהרי מפורש בגמ' כאן וכו"ל עפ"י הפסוקים בפר' תרומה דאסור להזיז את הבדים מהארון כלל. וע"ש ברש"י [שמות כ"ה, ט"ו] שכתב: לא יסורו, ממנו לעולם ע"כ.

וע"ע ברמב"ן [פר' במדבר] מש"כ ליישב בזה וכעין דבריו בפירוש הטור הארוך עה"ת והוא כפירוש השני באבן עזרא הנ"ל.

ובתשובות הרדב"ז [סי' ב' אלפים קצ"ז]: שאלת ממני על פסוק ושמו את בדי האמור בארון בפרשת במדבר סיני, והרי בדים בארון היו והמסירים משם לוקה דכתיב לא יסורו ממנו.

תשובה, איברא דקשיא טובא וליכא תרוצי דאיירי בשימה [הא] [הראשונה] דהא כתיב במעשה המשכן ויבא את הבדים בטבעות, וכתוב בהקמת המשכן וישם את הבדים על הארון, ומאותה שעה המסיר עובר, משעת הקמתן, לא משעת עשייתו, והכא כתיב בנסוע המחנות, וליכא לפרושי וכבר שמו את בדי, דהא כתיב למעלה וישם את הבדים.

לפיכך הנכון אצלי שאין המסיר לוקה עד שיסיר אותם מן הטבעות לגמרי, אבל לפעמים היו נשמטים לצד זה או לצד זה אף על פי שלא היו יוצאים מן הטבעות, ובשעה שהיו צריכים לשאת את הארון היו צריכין להביא את הבדים לאמצע כדרך כל נושאי משא, ולתיקון הזה קורא הכתוב שימה כלומר תקנו את בדי אם היו צריכין כדי לשאת אותו, שוב ראיתי שכתב הרמב"ן ז"ל כאשר כתבתי, וזה יותר נכון ממה שכתבו התוס' פרק בא לו [ג' ע"ש עכ"ד].

וע"ע בפני דוד לרבינו החיד"א פר' במדבר ובפר' תרומה מש"כ בזה.

ויש לעיין כאן בב' נקודות [א] **ברמב"ם** [פ"ב דכלי המקדש הי"ג] כתב: שהמסיר אחד מן הבדים מן הטבעות לוקה וגו'. וצ"ע דבפסוק כתוב: לא יסורו ממנו, לשון רבים, ובגמ' כאן איתא ג"כ המסיר בדי ארון לוקה, לשון רבים. ומנ"ל לרמב"ם דגם באחד מן הבדים לוקה, ועי' **במנחת חנוך** [מצוה צ"ו] שנקט ג"כ לדעת החינוך דבמסיר בד א' לוקה וצ"ע [ועי' בנחלת יעקב יהושע [פר' במדבר] מש"כ אי לא יסורו קאי על הבדים [לשון רבים] או על האנשים [לחייב ג"כ ב"ב שעשהו] ע"ש היטב].

[ב] **בסה"מ** [ל"ת פ"ו] כתב הרמב"ם: הזהירנו מהרפא בדי הארון וכו'. **ובשו"ת מוצל מאש** [סי' נ"א] כתב דלפי"ז מוכח שלא בעינן שיושטמו לגמרי, אלא אפי' כל דהוא אסור ע"ש. אכן בסה"מ שנדפסו מחדש עפ"י כת"י הגירסא: הזהירנו "מהוציא בדי הארון", או בנוסח אחר "להסיר בדי הארון" וא"כ אין הראיה הנ"ל ודו"ק [וראה בהקדמת הגר"ח הלר ז"ל לסה"מ שבהוצאתו [עמ' י"ג אות ג]. ובספר קרני רא"ם לרבי אורי מוינעשטער ז"ל עמ' ל"ה [סי' כ"ו] באריכות בזה. וראה בנזר הקודש על מנחות [צ"ח] מש"כ בזה אם יש מלקות במסיר בדי הארון ע"ש היטב. וע"ע בספר קרבן חגיגה למהר"ם בן חביב [סי' ס"ט] באריכות בענין זה ובהגהות מהרש"ם על שבת [צ"ב ד"ה ומש"ש וכו'] בסו"ד].

אמר רבי חמא ברבי חנינא: מאי דכתיב עצי שטים עמודים, שעומדים דרך גדילתן ...

כתב בפנים יפות [פר' תרומה]: ונראה פשוט דה"ה כל העמודים והארון ורגלי השלחן והעץ שבמזבח הזהב כולם היה כדרך גדולתן, דהא יליף שם מיני' לכל המצות שיהיו כדרך גדולתן, ונראה הא דכתיב גבי קרשים דוקא, משום דלמ"ד שהיו הקרשים משופעים וכלין עד כאצבע, הו"א שינסר קרש שהוא גבוה עשר ורחב אמה וחצי ועוביו אמה בכל גבהו ויחלקו אותו בשפוע באלכסון ויעשו ממנו שני קרשים שיהיה כל אחד ראש בתחתיתו אמה וכלה עד כאצבע, אבל כיון שצריך להעמידו כדרך גדילתן א"א לעשות כן.

וגם למ"ד שהיו שווין למעלה כלמטה י"ל, שאם ימצא קרש אחד שלא יהיה רחב אמה וחצי כי אם בתשעה אמות, אבל באמה עשירית לא יהיה אמה וחצי במלואה, הו"א שיהפכו אותו כיון דבלא זה למטה היו הקרשים חרוצים מכל צד, א"כ אין קפידה אפילו אם לא יהיה רחב באמה העשירית, והוצרך להזהיר שיעמדו כדרך גדולתן ואי אפשר בכך עכ"ד.